

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.01.1975, sp. zn. 6 Tz 93/74, ECLI:CZ:NS:1975:6.TZ.93.1974.1

Číslo: 39/1975

Právní věta: Pachatel tr. činu zneužívání soc. podnikání (§ 120 tr. zák.) může být jen ten, kdo je k státní, družstevní nebo jiné soc. organizaci, na jejíž úkor nebo pod jejímž jménem ve větším rozsahu provozuje výdělečnou činnost k soukromému obohacení, v pracovním nebo v jiném obdobném poměru na základě platného právního úkonu zakládajícího takový poměr podle předpisů zákoníku práce. Nejde o poměr obdobný zaměstnání, (§ 120 tr. zák.) je-li založen na základě takové dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Jestliže na základě takové dohody pachatel provozoval ve větším rozsahu a soustavně výdělečnou činnosti k soukromému obohacení pod jménem soc. organ., naplnil znaky tr. činu nedovoleného podnikání (§ 118 tr. zák.) a nikoliv tr. činu zneužívání soc. podnikání. Pokud současně takový pachatel vzbudil v odpovědném hosp. pracovníku soc. organ. úmysl opatřit takové organizaci neoprávněné výhody, dopustil se v jednočinném souběhu též návodu k tr. činu porušování povinnosti při nakládání s fin. a hmot. prostředky.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.01.1975

Spisová značka: 6 Tz 93/74

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Návod, Neoprávněné podnikání, Porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky, Zneužívání socialistického podnikání

Předpisy: 140/1961 Sb. § 10 ods. 1 písm. b

§ 118

§ 120

§ 127 ods. 1 65/1965 Sb. § 232

§ 242 ods. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39/1975 sb. rozh.

Pachatel trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. může být jen ten, kdo je k státní, družstevní nebo jiné socialistické organizaci, na jejíž úkor nebo pod jejímž jménem ve větším rozsahu provozuje výdělečnou činnost k soukromému obohacení, v pracovním nebo v jiném obdobném poměru na základě platného právního úkonu zakládajícího takový poměr podle předpisů

zákoníku práce.

Nejde o poměr obdobný zaměstnání ve smyslu § 120 tr. zák., je-li založen na základě takové dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, která je v rozporu s ustanovením § 232 a násl. zák. práce a je neplatná též proto, že se přičítá zájmu společnosti (§ 242 odst. 1 písm. a) zák. práce).

Jestliže na základě takové dohody pachatel provozoval ve větším rozsahu a soustavně výdělečnou činnosti k soukromému obohacení pod jménem socialistické organizace, naplnil znaky trestného činu nedovoleného podnikání podle § 118 tr. zák. a nikoliv trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák.

Pokud současně takový pachatel vzbudil v odpovědném hospodářském pracovníku socialistické organizace úmysl opatřit takové organizaci neoprávněné výhody spočívající v přijímání podílu na výtěžcích nedovoleného podnikání, dopustil se v jednočinném souběhu též návodu k trestnému činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 10 odst. 1 písm. b), § 127 odst. 1 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 27. ledna 1975 sp. zn. [6 Tz 93/74.](#))

Nejvyšší soud ČSR vyslovil v řízení o podané stížnosti pro porušení zákona rozsudkem ze dne 27. ledna 1975 sp. zn. [6 Tz 93/74](#), že pravomocným usnesením krajského soudu v Brně ze dne 10. 7. 1974 sp. zn. 9 To 739/73, pokud jím bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto odvolání obviněného ing. M. Š. a odvolání okresního prokurátora, byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve vztahu k § 10 odst. 1 písm. b), § 127 odst. 1 tr. zák. a k § 120 tr. zák. a dále, že pravomocným rozsudkem okresního soudu v Hodoníně ze dne 26. 11. 1973 sp. zn. 2 T 8/73, pokud jím byl obviněný A. M. uznán vinným pomocí k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 10 odst. 1 písm. c), § 120 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák.

Nejvyšší soud ČSR tato vadná rozhodnutí zrušil a přikázal okresnímu soudu v Hodoníně, aby ohledně obviněných M. Š. a A. M. věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Hodoníně ze dne 26. 11. 1973 sp. zn. 2 T 8/73 byli uznáni vinnými obviněný ing. M. Š. trestným činem zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a obviněný A. M. jednak trestným činem pomoci trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 10 odst. 1 písm. a), § 120 odst. 1 odst. 2 písm. a) tr. zák. a jednak trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. Za to byli odsouzeni obviněný ing. M. Š. podle § 120 odst. 2 tr. zák. s přihlédnutím k přijaté záruce kolektivu spolupracovníků Hutního projektu Praha, závod Ostrava, středisko ve Veselí nad Moravou, k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 písm. b) tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří let, a dále podle § 53 odst. 1 tr. zák. k trestu peněžitému ve výměře 8000,- Kčs s náhradním trestem odnětí svobody v trvání tří měsíců a obviněný A. M. podle § 120 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří let.

Okresní soud zjistil, že obviněný ing. M. Š. byl v letech 1968 až 1969 vedoucím oddělení ocelových konstrukcí Hutního projektu, závod Ostrava, na středisku ve Veselí nad Moravou. Stálý zákazník střediska národní podnik Železářny Prostějov se obrátil začátkem roku 1968 s naléhavou žádostí o vypracování výrobní dokumentace ocelové konstrukce výrobní haly Drukův Brno. Poněvadž Hutní projekt neměl již volnou kapacitu, nemohl obžalovaný ing. M. Š. tuto zakázku již přijmout. Ve snaze Železářnám Prostějov pomoci snažil se ing. M. Š. v dohodě s nimi zajistit provedení prací přes

některou socialistickou organizaci. Železářny v Prostějově samy neměly totiž volné prostředky v mzdovém fondu, takže nemohly tyto práce dát provést přímo ing. M. Š. na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Obviněný ing. M. Š. jednal proto s Městským národním výborem ve Strážnici, který chtěl tehdy zřídit projekční organizaci pro drobné stavby, a dojednal s ním převzetí zakázky s tím, že tomuto národnímu výboru připadne 50 % z částky fakturované za provedené práce. Městský národní výbor ve Strážnici také uzavřel s národním podnikem Železářny Prostějov hospodářskou smlouvu na uvedenou zakázku, kterou dodatečně zrušil, když mu Krajský národní výbor v Brně zamýšlenou činnost nepovolil. Na to se s tímž návrhem obviněný ing. M. Š. obrátil na A. M., ředitele podniku Komunální služby města Veselí nad Moravou. Tento Komunální podnik neměl v náplni své činnosti vypracování výrobní dokumentace ocelových konstrukcí. Poněvadž šlo o rozsáhlé odborné práce, které obviněný ing. M. Š. sám nemohl vykonat, získal další pracovníky ze svého pracoviště, s nimiž obviněný A. M. uzavřel obdobné dohody o pracovní činnosti. Žádný z nich neměl k vedlejší činnosti souhlas svého zaměstnavatele Hutního projektu, závod Ostrava.

Na základě uvedených dohod o pracovní činnosti byla jménem Komunálních služeb města Veselí nad Moravou vypracována výrobní dokumentace ocelové konstrukce výrobní haly Drukův Brno pro národní podnik Železářny Prostějov ve fakturační hodnotě 338 000,- Kčs. Obviněný ing. M. Š. získal v průběhu roku 1968 a 1969 zakázku na provedení dalších akcí, na které uzavřel uvedený komunální podnik hospodářské smlouvy. Šlo o vypracování výrobní dokumentace ocelové konstrukce přechodové lávky přes objekt ČSD ve Veselí nad Moravou pro národní podnik Uničovské strojírny ve fakturační hodnotě 42 000,- Kčs, dále s Okresním podnikem místního průmyslu Dunajská Streda byla uzavřena hospodářská smlouva na vypracování výrobní dokumentace ocelové konstrukce objektu střediska Annenská ve Frýdku-Místku ve fakturační hodnotě 151 510,- korun. Konečně byla se Státním výzkumným ústavem kožedělným v Otrokovicích uzavřena smlouva na vypracování výrobní dokumentace ocelové konstrukce skladu ve fakturační hodnotě 40 070,- Kčs.

Komunální služby města Veselí nad Moravou podle dohody s obviněným ing. M. Š. získaly takto v letech 1968 a 1969 bezpracně celkem 50 % z fakturovaných částek, a to celkem částku 285 790,- Kčs. Zbytek ve stejné výši byl rozdělen osobám podle seznamu předloženého komunálnímu podniku obviněným ing. M. Š., který na základě plné moci k vybírání mzdy za tyto osoby peníze převzal, avšak jim je nevyplatil podle mzdové listiny sestavené podle jeho návrhu komunálním podnikem, nýbrž prováděl tzv. přerozdělení mezd podle množství a obtížnosti práce.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu došel okresní soud k závěru, že obviněný ing. M. Š. zneužil svého poměru obdobného zaměstnaneckému poměru v podniku Komunální služby města Veselí nad Moravou tak, že ve větším rozsahu a pod jménem této organizace provozoval k soukromému obohacení výdělečnou činnost, a že obviněný A. M. uzavřením dohody o pracovní činnosti s obviněným ing. M. Š. a jeho spolupracovníky, pomohl obviněnému ing. M. Š. k zneužívání socialistického podnikání. Dále dospěl okresní soud k závěru, že obviněný A. M. jako odpovědný hospodářský pracovník uvedeného komunálního podniku při hospodaření s finančními prostředky v úmyslu zajistit tomuto podniku neoprávněný finanční prospěch, závažným způsobem porušil svou povinnost tím, že v rozporu s platnými předpisy uzavřel uvedené dohody o pracovní činnosti s obviněným ing. M. Š. a jeho spolupracovníky a z jejich činnosti pro podnik získal bezpracný zisk ve výši 285 790,- Kčs.

Proti tomuto rozsudku okresního soudu v Hodoníně podali odvolání jednak obviněný ing. M. Š. a jednak okresní prokurátor. Ohledně obviněného A. M. odvolání podáno nebylo a rozsudek okresního soudu v části týkající se tohoto obviněného nabyl právní moci dne 21. 12. 1973. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 10. července 1974 sp. zn. 9 To 739/73 obě odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl. Vycházejí ze skutkového stavu zjištěného okresním soudem ztotožnil se s jeho závěrem, že obviněný ing. M. Š. se dopustil trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., když uzavřel dohodu o pracovní činnosti, na jejímž základě byly provedeny práce ve

značném rozsahu, o čemž svědčí fakturovaná částka ve výši 571 580,- Kčs, bez povolení ředitele závodu Hutního projektu Praha, závod Ostrava, a tak jednal v rozporu s ustanovením § 232 zák. práce. Obviněný ing. M. Š. také věděl, že uzavřel dohodu o pracovní činnosti, jejíž náplň neměla žádnou souvislost s činností Komunálních služeb města Veselí nad Moravou. Z toho dospěl krajský soud k závěru, že obviněný ing. M. Š. zneužil tehdejší hospodářské situace i potíží některých podniků při zajišťování pracovních úkolů a hospodářských potíží Komunálních služeb města Veselí nad Moravou, a uzavřel dohody o provádění náročných prací, které byly v rozporu se zákoníkem práce a pracovním řádem podniku.

Proti uvedenému usnesení krajského soudu v Brně ze dne 10. 7. 1974 sp. zn. 9 To 739/73 a proti rozsudku okresního soudu v Hodoníně ze dne 26. 11. 1973 sp. zn. 2 T 8/73, pokud jím byli uznáni vinnými obviněný M. Š. trestným činem zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a obviněný A. M. trestným činem pomoci k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 10 odst. 1 písm. c), § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., podal generální prokurátor ČSR stížnost pro porušení zákona. V ní vytkl, že soudy nevěnovaly náležitou pozornost obhajobě obviněného ing. M. Š., že nikoliv z vlastního podnětu, ale z podnětu pracovníků národního podniku Železářny v Prostějově hledal cestu, jak tomuto podniku pomoci, když pracovníci tohoto podniku jednali o vypracování výrobní dokumentace s Hutním projektem v Ostravě, kde byli odmítnuti pro nedostatek volné kapacity, a proto její vypracování nabídli ing. M. Š., za jehož pomoci hledali socialistickou organizaci, která by výrobní dokumentaci, jíž by vypracoval ing. M. Š., zajistila, takže iniciativa vzešla od pracovníků uvedené organizace a obviněný ing. M. Š. chtěl této organizaci poskytnout pomoc. Stížnost pro porušení zákona dále vytyká, že soudy náležitě nehodnotily výpověď obviněného A. M. pokud tvrdil, že komunální podnik tehdy byl ve svízelné finanční situaci, a proto v zájmu zlepšení této situace využil příležitosti a začlenil skupinu projektantů ve vedlejším pracovním poměru pod provoz kamenosochařství. Tímto začleněním, jak výslovně konstatuje stížnost pro porušení zákona, šlo ve skutečnosti o nepovolenou přidruženou výrobu, tedy o vědomé porušení hospodářské kázně s cílem získat pro komunální podnik finanční výhody, které by jinak nebyl získal, přičemž obviněný A. M. jako ředitel komunálního podniku přijímal zakázky, uzavíral s podniky hospodářské smlouvy o vypracování výrobní dokumentace a komunální podnik také vedl veškeré administrativní práce s touto činností spojené včetně mzdové agendy. Obviněný ing. M. Š. naproti tomu prováděl se skupinou projektantů toliko práce na dokumentaci, za které jim komunální podnik vyplatil odměnu podle norem za obdobné práce. To, jak uvádí stížnost pro porušení zákona, svědčí o tom, že ze strany ing. M. Š. a dalších pracovníků nešlo o podnikání na úkor nebo pod jménem komunálního podniku, ale o pracovní činnost podle uzavřené dohody o provedení činnosti pro komunální podnik, který jediný měl z této činnosti bezpracný zisk. V této souvislosti podle stížnosti pro porušení zákona soudy přecenily skutečnost, že obviněný ing. M. Š. a další pracovníci střediska uzavřeli dohody o externí pracovní činnosti bez souhlasu ředitele svého podniku a tuto skutečnost uvedly do souvislosti se zneužitím socialistického podnikání. V tomto směru stížnost pro porušení zákona zdůrazňuje, že uzavření dohody bez souhlasu ředitele podniku lze hodnotit jen jako porušení pracovní kázně, jehož projednání podle zákoníku práce je v kárné pravomoci ředitele podniku. Z toho stížnost pro porušení zákona dovozuje, že kdyby byly soudy hodnotily důkazy způsobem uvedeným v § 2 odst. 6 tr. ř., nemohly by dojít k závěru, že u obviněného ing. M. Š. šlo o soukromé podnikání pod jménem komunálního podniku. V závěru stížnost pro porušení zákona uvádí, že výrokem rozsudku okresního soudu, jímž byli uznáni vinnými obviněný ing. M. Š. trestným činem podle § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a obviněný A. M. pomocí k tomuto trestnému činu, byl porušen zákon. K stejnému porušení zákona došlo i rozhodnutím odvolacího soudu, který pochybení okresního soudu nenapravil a odvolání obviněného ing. M. Š. zamítl, aniž zkoumal, zda jednání tohoto obviněného nenaplňuje skutkovou podstatu jiného trestného činu, zejména pomoci k trestnému činu podle § 127 odst. 1 tr. zák., jímž byl právem uznán vinným obviněný A. M. Z těchto důvodů generální prokurátor ČSR navrhl, aby bylo vysloveno, že napadenými rozhodnutími byl v uvedeném rozsahu porušen

zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k § 120 odst. 1 tr. zák., aby ve vytýkaném směru byla tato vadná rozhodnutí zrušena a dále postupováno podle § 270 a násl. tr. ř.

Nejvyšší soud ČSR na podkladě stížnosti pro porušení zákona přezkoumal správnost těchto výroků napadených rozhodnutí, které se týkají obviněných ing. M. Š. a A. M. a v tomto rozsahu i správnost řízení, jež jim předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Činnosti při zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. záleží v tom, že pachatel zneužije svého zaměstnání nebo jiného obdobného poměru v státní, družstevní nebo jiné socialistické organizaci tím, že ve větším rozsahu provozuje na její úkor nebo pod jejím jménem výrobní nebo jinou výdělečnou činnost k soukromému obohacení.

Z této zákonné formulace skutkové podstaty trestného činu podle § 120 tr. zák. vyplývá, že pachatelem zneužívání socialistického podnikání může být jen pracovník státní, družstevní nebo jiné socialistické organizace, který je v pracovním poměru v této organizaci nebo osoba v jiném obdobném poměru v státní, družstevní nebo jiné socialistické organizaci, o jejíž zneužití v daném případě jde. Jiným obdobným poměrem v státní, družstevní nebo jiné socialistické organizaci by např. mohl být poměr založený dohodou o pracovní činnosti nebo dohodou o provedení práce podle čtvrté části zákoníku práce, členství v jednotném zemědělském družstvu nebo v jiném lidovém družstvu apod.

Poněvadž jde o zákonný znak skutkové podstaty trestného činu zneužívání socialistického podnikání, je povinností orgánů činných v trestním řízení zjišťovat, zda pachatel byl v rozhodné době v pracovním nebo jiném obdobném poměru v organizaci, o jejíž zneužití v daném případě jde. Jde tu o řešení předběžné otázky, o níž je sice oprávněn rozhodovat soud v řízení občanskoprávní, kterou však vzhledem k ustanovení § 9 odst. 1 tr. ř. orgány činné v trestním řízení posuzují samostatně, pokud se v trestním řízení vyskytne, zjišťování se přitom musí zaměřit na všechny náležitosti pracovního nebo jiného obdobného poměru vyžadovaného právními předpisy, které vznik a trvání takového poměru upravují. Závěr, že pachatel byl v rozhodné době v pracovním nebo jiném obdobném poměru k socialistické organizaci, o jejíž zneužití jde, jde možno učinit jen za předpokladu, že jsou prokázány všechny náležitosti takového poměru. U pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr je třeba zjišťovat i to, zda právní úkon zakládající takový poměr (pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti a dohoda o provedení práce) není neplatný z důvodů uvedených v § 242 odst. 1 zák. práce mimo jiné i proto, že svým obsahem nebo účelem se přičií zákonu nebo jej obchází nebo se jinak přičií zájmům společnosti (§ 242 odst. 1 písm. a) zák. práce).

V posuzovaném případě soudy zjistily, že obviněný ing. M. Š. uzavřel s Komunálními službami města Veselí nad Moravou dohodou o pracovní činnosti, kterou okresní soud považoval za dohodu nezákonnou, neboť byla uzavřena jen proto, aby tento obviněný mohl jménem uvedených komunálních služeb vypracovávat dokumentaci ocelových konstrukcí za účelem svého obohacení, přičemž věděl, že k takové činnosti tyto komunální služby neměly oprávnění. Podobně i krajský soud jako soud odvolací zjistil, že uvedená dohoda o pracovní činnosti byla v rozporu se zákoníkem práce a pracovním řádem podniku Hutní projekt Praha, u něhož byl obviněný ing. M. Š. v řádném pracovním poměru, neboť náplň práce podle této dohody neměla žádnou souvislost s činností uvedeného komunálního podniku a navíc obviněný neměl k takové pracovní činnosti souhlas svého zaměstnavatele.

Soudy, ačkoliv zjistily, že uvedená dohoda o pracovní činnosti, uzavřená obviněným ing. M. Š. s Komunálními službami města Veselí nad Moravou, je nezákonná a v rozporu s právními předpisy, dospěly k závěru, že obviněný ing. M. Š. byl pracovníkem Komunálních služeb města Veselí nad Moravou na základě uvedené dohody o pracovní činnosti. Tento závěr soudů však je v rozporu jak s

jejich zjištěním, že tato dohoda je nezákonná a odporuje právním předpisům, neboť za tohoto předpokladu by dohoda nemohla založit poměr obdobný pracovnímu poměru, tak i s dalšími skutečnostmi, které soudy zjistily o postupu obviněného ing. M. Š. při zapracování dokumentace ocelových konstrukcí.

Ze skutkového stavu, zjištěného v souladu s výsledky dokazování okresním soudem, vyplývá, že účelem dohody o pracovní činnosti, kterou s obviněným A. M. jednajícím za Komunální služby města Veselí nad Moravou uzavřel obviněný ing. M. Š., nebylo provádět pracovní činnost k lepšímu plnění úkolů tohoto komunálního podniku ani ke zkvalitnění služeb obyvatelstvu, jak to má na zřeteli ustanovení § 232 odst. 1 zák. práce o zásadách platných pro uzavírání dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Ve skutečnosti byla tato dohoda uzavřena jednak proto, aby bylo umožněno obviněnému ing. M. Š. provádět nedovolenou výdělečnou projekční činnost jménem uvedené organizace a jednak proto, aby obviněný A. M. jako ředitel uvedeného komunálního podniku získal ve prospěch tohoto podniku neoprávněný finanční prospěch z odměny za projekční práce. Tyto cíle také sledovali oba obvinění při uzavírání smlouvy, což je zřejmé, z toho, že obviněný ing. M. Š. uzavřel dohodu jen proto, že organizace, pro které se rozhodl vypracovat se svou skupinou dokumentaci na ocelové konstrukce, si kladl podmínku, že dokumentace bude vypracována před socialistickou organizací, které jediné mohly proplatit odměnu za práce, neboť ve mzdovém fondu neměly prostředky pro zaplacení odměny jednotlivým pracovníkům. Proto také obviněnému A. M. nabídl, že by pod firmou komunálních služeb mohli provádět výrobní dokumentaci ocelových konstrukcí pro různé socialistické organizace a že to bude i pro komunální podnik výhodné, neboť z odměny by mu zůstalo 50 % a zbytek by připadl jemu a jeho spolupracovníkům na odměnu za projekční práce. Obviněný A. M. jehož, jak doznal, zajímal hlavně podíl, který podnik dostane, přistoupil na nabídku proto, že chtěl pomocí takto získaných peněz řešit svízelnou finanční situaci, v níž se podnik tehdy v důsledku malé produktivity práce nacházel. Činnost, kterou měl obviněný ing. M. Š. se svými spolupracovníky podle dohody vykonávat („kreslení výrobní dokumentace ocelových konstrukcí“) nespádala do náplně činnosti uvedeného komunálního podniku, takže šlo o nedovolenou činnost, což bylo známo nejen obviněnému A. M., který doznal, že věděl o tom, že tato činnost nebyla podniku povolena, ale i obviněnému ing. M. Š., který z předcházející činnosti ve funkci vedoucího oddělení ocelových konstrukcí Hutního projektu ve Veselí nad Moravou věděl, že komunální podnik zajišťující služby obyvatelstvu nemůže provádět výrobní dokumentaci ocelových konstrukcí pro organizace a že Komunální služby ve Veselí nad Moravou nejsou pro takovou činnost ani zařízeny.

Po podepsání dohody, jak bylo dále zjištěno, obviněný ing. M. Š. obstarával všechny záležitosti týkající se výrobní dokumentace. Tak sám vyhledával organizace, které měly zájem na vyhotovení výrobní dokumentace, projednával s nimi podmínky hospodářské smlouvy, členům pracovní skupiny, z nichž každý podepsal samostatnou dohodu o pracovní činnosti stejného obsahu, jakou podal obviněný, přiděloval práci na jednotlivých akcích, předkládal komunálnímu podniku koncepty faktur pro odběratele spolu se seznamem pracovníků, kteří na dokumentaci pracovali, sám vyřizoval za komunální podnik změny hospodářské smlouvy a sám popř. s dalšími členy skupiny vedl za komunální služby jako odpovědný projektant jednání s objednateli týkající se postupu při dokumentaci. Komunální služby ve skutečnosti vyhotovovaly jen příslušné hospodářské smlouvy podle návrhu obviněného ing. M. Š., vystavovaly faktury rovněž připravené tímto obviněným a sestavovaly výplatní listiny na odměny pro pracovníky vykázané obviněným. Jinak žádnou jinou práci v souvislosti s výrobní dokumentací, jak potvrdil účetní komunálních služeb O. S. i obviněný A. M., neměly, neboť všechno ostatní zařizoval a vedl obviněný ing. M. Š.

Pokud jde o odměňování provedených prací, bylo soudy zjištěno, že obviněný ing. M. Š. na základě plných mocí, které si nenechal podepsat od členů skupiny, vybíral odměnu pro všechny pracovníky skupiny na základě výplatních listin sestavovaných komunálním podnikem, v nichž 50 % z vyfakturovaných částek bylo rozděleno stejným nebo přibližně stejným dílem mezi pracovníky

vykázané obviněným ing. M. Š. u jednotlivých akcí. Peníze po jejich převzetí z výplatních sáčků dal tento obviněný dohromady a sám pak provedl rozdělení celkové odměny, přičemž peníze pravidelně rozdělil mezi menší počet pracovníků, než který uváděla výplatní listina. Správnost tohoto rozdělování odměn nelze vůbec přezkoumat, poněvadž obviněný rozdělování prováděl bez mzdových podkladů. Stejně tak není možno přezkoumat postup komunálního podniku, který na výplatní listiny rovněž neměl řádné podklady. Tento způsob rozdělování odměny, prováděný jak komunálním podnikem, tak i obviněným ing. M. Š., je navíc v naprostém rozporu s obsahem dohod o pracovní činnosti, podle nichž každý pracovník, který dohodu podepsal, včetně obviněného ing. M. Š., měl za sjednanou práci dostat od komunálního podniku 50 % ceny fakturované za dokumentaci. Vzhledem k tomu, že bylo nemožné, aby každý pracovník dostal odměnu ve výši 50 % fakturované ceny, je obsah dohod týkající se odměňování přinejmenším nejasný. Uvedená formulace v dohodách, k níž zřejmě došlo z popudu obviněného ing. M. Š., umožňovala tomuto obviněnému nepřípustné znovurozdělování odměn závislé jen na něm. Přitom některým pracovníkům odměnu nevyplácel přímo, ale zahrnul ji do odměny jiných pracovníků, kteří jim ji měli dát jen z ruky do ruky. Navíc v rozporu s ustanovením § 234 odst. 1 písm. b) zák. práce, podle něhož je pracovník na základě uzavřené dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr povinen konat práce osobně, popřípadě za pomoci rodinných příslušníků uvedených v době, obviněný ing. M. Š. používal při pracích na dokumentaci jako pracovní síly A. P., K. K. a J. Č., kteří nebyli uvedeni v dohodě a ani nebyli v žádném poměru ke komunálním službám. Tyto osoby obviněný odměňoval za práci sám z peněz vyplacených mu komunálním podnikem v práci odměny za práce jiných pracovníků. Novým rozdělováním odměny a placením odměny dalším osobám, které nebyly v pracovním ani jiném obdobném poměru v komunálním podniku, došlo také k úniku daně ze mzdy v případech, kde obviněný vyplatil odměnu jednotlivým pracovníkům ve vysokých částkách a kde proto daňový základ byl nepoměrně vyšší oproti daňovému základu, z něhož při výpočtu daně ze mzdy vycházel komunální podnik, který jak již bylo uvedeno, odměnu rozdělili mezi větší počet pracovníků. Obviněný ing. M. Š. si z převzatých peněz ponechal nejméně částku 70 000,- Kčs, tedy přibližně tolik, co si vydělal za stejnou dobu v řádném pracovním poměru, kde jeho měsíční čistá mzda, jak sám uvedl, činila 2600,- Kčs.)

Těmito zjištěnými skutečnostmi je prokázáno, že tzv. dohoda o pracovní činnosti, uzavřená obviněným ing. M. Š. s Komunálními službami města Veselí nad Moravou, odporuje ustanovením § 232 a násl. zákoníku práce a kromě toho se také příčí zájmům společnosti, neboť účelem a cílem této dohody bylo umožnit a zakrýt trestnou činnost u obviněných ing. M. Š. a A. M. V důsledku toho je nutno tuto dohodu považovat podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce za neplatnou.

Na základě neplatné dohody o pracovní činnosti nemohl vzniknout mezi obviněným ing. M. Š. a Komunálními službami města Veselí nad Moravou poměr obdobný zaměstnání ve smyslu § 120 odst. 1 tr. zák. Za tohoto stavu, když obviněný ing. M. Š. nebyl ani v pracovním ani v jiném obdobném poměru v uvedeném komunálním podniku, nemůže být jednání obžalovaného ing. M. Š. postiženo jako zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. ve vztahu k tomuto komunálnímu podniku. Stejně tak nepřichází v úvahu postih obviněného A. M. pro pomoc k tomuto trestnému činu.

Když tedy soudy posuzovaly jednání obviněného ing. M. Š. jako trestný čin zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. ve vztahu ke Komunálním službám města Veselí nad Moravou a okresní soud kromě toho jednání obviněného A. M. jako pomoc k tomuto trestnému činu podle § 10 odst. 1 písm. a), § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., učinily tak na základě nesprávného právního hodnocení zjištěného skutkového stavu.

Z těchto důvodů nelze souhlasit ani se stížností pro porušení zákona, pokud vycházela z toho, že u obviněného ing. M. Š. šlo o práce pro komunální podnik podle uzavřené dohody o pracovní činnosti, takže u něho nemůže jít o soukromé podnikání pod jménem komunálního podniku. Stížnost pro porušení zákona také nevychází z provedených důkazů, pokud tvrdí, že zakázky projektové

dokumentace projednával s příslušnými podniky obviněný A. M. jménem komunálního podniku a že tento podnik obviněnému ing. M. Š. a všem, kdo na dokumentaci pracovali, vyplatil po strážce daně mzdy podle vykonané práce a podle norem srovnatelných za obdobné práce. Z provedených důkazů, jak bylo již výše uvedeno, naopak vyplývá, že všechny zakázky projednával s příslušnými podniky obviněný ing. M. Š., který tuto skutečnost také doznal; ten také do všech podrobností připravil hospodářské smlouvy a komunální podnik je pouze vyhotovil podle jeho informací. Z výše uvedeného je rovněž zřejmé, že rozpis odměny za práce sestavený podle informací obviněného ing. M. Š. a bez příslušných mzdových podkladů, byl pouze formální, neboť nevycházel ze skutečné práce vykonané jednotlivými pracovníky a sloužil jen k tomu, aby obviněný ing. M. Š. získal peníze, které pak sám rovněž bez dokladů rozděloval mezi pracovníky jinak, než to učinil komunální podnik.

V důsledku tohoto mylného závěru soudy neobjasnily, zda obviněný ing. M. Š. zjištěným jednáním nespáchal trestný čin zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. ve vztahu k organizaci Hutní projekt Ostrava - středisko Veselí nad Moravou, kde tento obviněný byl zaměstnán ve funkci vedoucího oddělení ocelových konstrukcí.

K objasnění věci z tohoto hlediska bylo třeba zjistit, zda organizace Okresní podnik místního průmyslu v Dunajské Středě, národní podnik Uničovské strojírny Uničov a Státní výzkumný ústav kožedělný v Gottwaldově učinily u závodu Hutního projektu v Ostravě, jeho zakázkové oddělení podle výpovědi svědka ing. Z. N. bylo oprávněno přijímat zakázky, objednávku výrobní dokumentace a v kladném případě jak objednávka byla vyřízena. Tam, kde k objednávce nedošlo, bylo třeba dále zjišťovat, zda by závod Hutního projektu v Ostravě takovou zakázku přijal a dokumentaci buď svými pracovníky nebo pracovníky svých středisek, ať v normální pracovní době nebo v rámci práce přesčas, vyhotovil v případě, že by práce u něho byla příslušnou organizací objednána. O uvedených okolnostech měla být především vyžádána zpráva závodu Hutního projektu v Ostravě. Pokud by touto zprávou nebyla věc náležitě objasněna, bylo třeba vyžádat zprávu od jednotlivých výše uvedených organizací, případně vyslechnout informované zástupce těchto organizací o tom, zda a u které organizace Hutního projektu vyhotovení dokumentace objednaly, jakým způsobem jejich objednávka byla vyřízena a v případě, že vyhotovení dokumentace nebylo u Hutního projektu objednáno, jak došlo k tomu, že dokumentaci jménem Komunálních služeb ve Veselí nad Moravou vyhotovil obviněný ing. M. Š. se svými spolupracovníky.

Na základě výsledků tohoto dokazování bylo možno posoudit, zda a v jakém rozsahu obviněný ing. M. Š. zneužil svého zaměstnání ve středisku Hutního projektu ve Veselí nad Moravou tím, že na úkor této organizace ve větším rozsahu provozoval zmíněnou výdělečnou činnost k soukromému obohacení, a zda tedy svým jednáním naplnil skutkovou podstatu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák.

Z uvedeného je zřejmé, že soudy, pokud nezjišťovaly okolnosti, z nichž by bylo možno posoudit, zda obviněný ing. M. Š. nenaplnil znaky trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. ve vztahu k organizaci, v níž byl v pracovním poměru, rozhodly věc na základě neúplně zjištěného skutečného stavu. Tím porušily zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.

Pokud by po uvedeném doplnění dokazování vyšlo najevo, že zjištěné jednání obviněného ing. M. Š. vcelku nebo ohledně některých z uvedených zakázek nevykazuje znaky trestného činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1 tr. zák., zejména znak záležející v provozování výdělečné činnosti na úkor organizace, v níž byl tento obviněný zaměstnán, jehož naplnění předpokládá, že tato organizace mohla objednanou zakázku převzít, zakládalo by zjištěné jednání obviněného ing. M. Š., které záleželo v nedovoleném vykonávání výdělečné činnosti ve velkém rozsahu, k němuž došlo nikoliv na úkor organizace, v níž byl tento obviněný zaměstnán a bez existence pracovního nebo jiného obdobného poměru obviněného ke Komunálním službám města Veselí nad Moravou, trestný čin nedovoleného podnikání podle § 118 ods. 1 tr. zák., kvalifikovaný

vzhledem k tomu, že obviněný používal k tomuto činu jiného jako pracovní síly, podle vyšší trestní sazby uvedené v § 118 odst. 2 písm. a) tr. zák., popřípadě i podle vyšší sazby uvedené v § 118 odst. 2 písm. b) tr. zák., pokud obviněný získal tímto činem značný prospěch. V tomto směru je třeba vycházet z toho, že zneužívání socialistického podnikání je případem nedovoleného podnikání na úkor nebo pod jménem socialistické organizace postiženým zvláštním ustanovením § 120 tr. zák. Proto chybí-li v jednání pachatele záležitím v neoprávněném provozování výdělečného podnikání ve větším rozsahu, speciální znaky trestného činu zneužívání socialistického podnikání, bude takové jednání postiženo podle ustanovení § 118 tr. zák., které je v poměru k ustanovení § 120 tr. zák. ustanovením širším.

Stížnost pro porušení zákona vytyká, že soudy opomenuly zkoumat, zda jednání obviněného ing. M. Š. nenaplnilo skutkovou podstatu jiného trestného jednání, zejména pomoci k trestnému činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák., jímž byl uznán vinným obviněný A. M. V tomto směru soudy zjistily, že obviněný ing. M. Š., když se obrátil na obviněného A. M. s návrhem na provádění výrobních dokumentací v rámci Komunálních služeb města Veselí nad Moravou, tomuto obviněnému přímo nabídl, že z vyfakturované ceny za provedené práce připadne 50 % tomuto komunálnímu podniku. Na základě této nabídky pak obviněný A. M. přistoupil na návrh obviněného ing. M. Š., neboť předpokládal, že z nabídnutého podílu získá finanční prostředky ke krytí ztrátových provozů jím řízeného podniku. To byl také hlavní důvod, proč obviněný A. M. povolil obviněnému ing. M. Š. a jeho společníkům provádět činnost, která nespádala do činnosti komunálních služeb, takže šlo o nedovolenou činnost, což obviněný A. M. také věděl. Z uvedeného je zřejmé, že obviněný ing. M. Š. nabídkou podílu z vyfakturované ceny za provedené práce vyvolal u obviněného A. M. úmysl opatřit komunálnímu podniku neoprávněné výhody vytvořením finančního fondu. Obviněný ing. M. Š. tedy úmyslně navedl obviněného A. M. k spáchání trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák., a proto mělo být jeho jednání v tomto směru posouzeno jako návod k trestnému činu podle § 127 odst. 1 tr. zák., jehož se dopustil obviněný A. M. Pomoc podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák., jíž se obv. ing. M. Š. též dopustil, je konzumována návodem jako závažnější formou účastenství.

Pokud jde o obviněného A. M., je třeba souhlasit se stížností pro porušení zákona v tom, že okresní soud postupoval v souladu s provedenými důkazy i zákonem, když v jednání tohoto obviněného shledal znaky skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 ods. 1 tr. zák. Okresní soud však pochybil, když další jednání tohoto obviněného záležitím v tom, že obviněnému ing. M. Š. uzavřením tzv. dohody o pracovní činnosti pomohl provádět nedovolené výdělečné podnikání, posoudil jako pomoc k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. V tomto směru odkazuje Nejvyšší soud ČSR na výše uvedené závěry, z nichž vyplývá, že obviněný ing. M. Š. se nedopustil trestného činu zneužívání socialistického podnikání ve vztahu ke Komunálním službám města Veselí nad Moravou. Poněvadž podmínkou trestnosti účastníka je, aby pachatel spáchal trestný čin nebo se o jeho spáchání alespoň pokusil, nepřichází ani u obviněného A. M. v úvahu pomoc k uvedenému trestnému činu, jehož se měl dopustit obviněný ing. M. Š.

V důsledku mylného právního posouzení jednání obviněného ing. M. Š. jako trestný čin zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák., jehož se měl dopustit jako pracovník Komunálních služeb města Veselí nad Moravou, okresní soud ani ohledně obviněného A. M. nezjišťoval, zda tento obviněný poskytl pomoc obviněnému ing. M. Š. k trestnému činu zneužívání socialistického podnikání podle § 120 tr. zák. v případě, že by se tohoto trestného činu dopustil jako pracovník závodu Hutního projektu v Ostravě, popřípadě k trestnému činu nedovoleného podnikání podle § 118 tr. zák., jestliže by trestný čin podle § 120 tr. zák. nebyl u obviněného ing. M. Š. prokázán. V těchto případech bylo třeba vzhledem k obhajobě obviněného A. M. zejména zjišťovat, zda tento obviněný

věděl o tom, že obviněný ing. M. Š. nemá k vypracování výrobní dokumentace souhlas organizace, u níž byl v pracovním poměru (§ 237 odst. 3 zák.